

Nattverd i særskilte situasjoner - soknebud, veiledning

Innhold

Nattverd i særskilte situasjoner - soknebud, veiledning	1
Nattverd i særskilte situasjoner – soknebud	2
Salmer og sang	2
Utstyr og praktisk tilrettelegging	2
Nattverd i særskilte situasjoner – med skrifte	4
Nattverd i særskilte situasjoner – med salving	7

Nattverd i særskilte situasjoner – soknebud

Nattverd er en av kirkens to sakramenter og en viktig religiøs praksis for mange mennesker. Ordningen «Nattverd i særskilte situasjoner – soknebud» legger til rette for nattverdfeiring for mennesker som av ulike årsaker ikke kan eller vil delta i nattverd i gudstjenesten. Det kan handle om fysisk eller psykisk helse, sikkerhet eller andre praktiske forhold. Beboere på institusjon kan være forhindret fra å delta i felles gudstjenestefeiring der. For andre kan det å gå inn i et kirkerom være så krevende at nattverdfeiring i sakristiet eller på kontoret vil være en bedre løsning.

Det er i alle disse ulike situasjonene et diakonalt og pastoralt ansvar å tilrettelegge for nattverd på en trygg og verdig måte.

Salmer og sang

Salmer og musikk er noe av det som skaper aller mest gjenkjennelse for deltakerne i seremonier. Det kan også ramme inn ritualet på en god måte. I noen situasjoner kan en salme eller et kjent liturgisk ledd gi tilhørighet, gjenkjennelse og gi mulighet for større deltakelse i ritualet. I noen situasjoner kan det likevel være femmedgjørende og unaturlig å synge salmer og/eller liturgiske ledd. Samtale med den som skal motta nattverden, pårørende eller ansatte på institusjon er viktig.

Det er opp til det diakonale og pastorale skjønn å vurdere bruk av salmer og musikk i den enkelte situasjon. Dette gjelder også bruk av de valgfrie leddene 2 | **Salme**, 6 | **Agnus Dei**, 9 | **Takkebønn** og 11 | **Salme**. Ordningen kan gjennomføres uten salmer og sang.

Utstyr og praktisk tilrettelegging

Nattverdelementene

Ved nattverd i særskilte situasjoner, brukes brød og vin som i hovedgudstjenesten. Den som foretter nattverden tar dette med seg eller undersøker hva som er tilgjengelig på stedet nattverden skal feires.

Utdelingen av nattverd skjer ved intinksjon eller bruk av særkalk. Dersom det er vanskelig for den som skal ta imot nattverden å holde elementene selv, eller i situasjoner hvor smittevern er særlig viktig, kan den som deler ut benytte pinsett for å dyppe brødet i vinen og legge i munnen. Det benyttes da én pinsett per person.

I de tilfeller helsetilstanden gjør at den som mottar nattverd ikke kan spise brødet, er det tilstrekkelig med en dråpe vin på tungen.

Fadervår

Det er lurt å tenke gjennom hvilket Fadervår som brukes i nattverdfeiringen. Nettopp denne bønningen er det mange som kan eller er kjent med, men i ulike varianter. Mens

noen har brukt de yngre oversettelsene lenge, har andre et sterkt forhold til eldre versjoner.

For å sikre at den som mottar nattverden kan være med på Fadervår, er det lurt å spørre om dette på forhånd.

Salmer

Dersom den som mottar nattverden er fortolig med salmer, kan hen også ha ønsker om hvilke(n) salme som skal synges. I tilfeller hvor det er opp til liturgen å velge, er ett tips å finne en kjent nattverdsalme og/eller en salme knyttet til kirkeårstiden.

I ritualet kan en synge enkeltvers eller flere vers. En salme kan også deles opp slik at en synger ett eller flere vers ved starten og ett eller flere vers til slutt i ritualet.

Programhefte

Et enkelt hefte med oversikt over hva som skjer i nattverdfeiring kan bidra til at deltakerne kan følge med på det som hender. Heftet er en taktil artefakt som i etterkant kan være både et minne og påminning om det som er skjedd. Særlig nyttig kan dette være i situasjoner hvor den som mottar nattverden opplever kognitiv svikt eller pårørende ikke er tilstede.

Et slikt programhefte bør ikke være mer omfattende enn ett A4-ark brettet i to (A5). Teksten må være i god lesestørrelse og tilpasset situasjonen.

Tips til huskeliste

Diakoner og prester på institusjon, menighetsdiakoner og menighetsprester kan med fordel ha en nattverdkoffert tilgjengelig. Denne bør inneholde utstyr til bruk ved nattverd i særskilte situasjoner. Hva som skal ligge i en slik koffert, er gjerne et resultat av praktisk erfaring. Tips til hva nattverdkofferten kan inneholde er:

- Brød og vin (dersom en ikke har lett tilgang på vin, f.eks. på et menighetskontor, har portvin lang holdbarhet)
- Kalk og disk
- Særkalker
- Kokbar pinsett i rustfritt stål (en pinsett per person)
- Håndsprit
- Liten hvit duk
- Et lite bordkors
- En utskrift av ordningen Nattverd i særskilte situasjoner - soknebud
- Evt. Bibel og/eller salmebok

Nattverd i særskilte situasjoner – med skrifte

I denne liturgien anbefales det å ha med ledd 12 | **Takkebønn.**

1 | **Innledning**

L | I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn. [Vår skaper, frigjører og livgiver.]

Her kan følge:

Jesus sier at der hvor to eller tre er samlet, er han midt i blant oss. **MATT 18,20**

I tillit til dette løftet er vi samlet til skriftemål og nattverd.

2 | **Salme**

Her kan følge en salme eller salmevers

3 | **Syndsbekjennelse**

L | [og] I tillit til Guds nåde kan du bekjenne dine synder.

Den som skrifter kan bruke en av de to følgende syndsbekjennelser.

1. Jeg bekjenner ... *Den som skrifter bekjenner med egne ord.*
2. Gud, vær meg nådig!
Jeg har syndet mot deg og sviktet min neste
– med tanker og ord, med det jeg har gjort, og med det jeg har forsømt.
Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld. Skap i meg et rent hjerte,
og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige Ånd.

4 | **Ordet om binde- og løsemakten**

L | Gud gi deg sin nåde og styrke din tro.

Den oppstandne Herre sier til sine disipler: «Ta imot Den Hellige Ånd. Dersom dere tilgir noen deres synder, da er de tilgitt. Dersom dere fastholder dem for noen, da er de fastholdt.» **JOH 20,22-23**

5 | **Syndstilgivelse – Absolusjon**

L | Etter vår Herre Jesu Kristi ord og befaling tilsier jeg deg alle dine synders nådige forlatelse, i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Han som begynte en god gjerning i deg, skal fullføre den – helt til Jesu Kristi dag.

6 | **Nattverdbønn**

L | Gode Gud, du har skapt oss og kalt oss ved navn. Du åpner din hånd og metter alt som lever med det gode. Vi takker deg for Jesus Kristus, vår frelser. Han er det levende brød som kommer ned fra himmelen og gir verden liv.

Vi ber deg: Send din Ånd over oss og disse gaver, så vi kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.

7 | **Innstiftelsesord - Verba**

L | Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg.

Likeså tok han begeret etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av det! Dette beger er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.

8 | **Fadervår**

A | Vår Far i himmelen!

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.

Oh la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt og makten og æren i evighet. Amen

[Fadervår fra 1978](#)

[Fadervår fra 1930](#)

9 | **Guds lam - Agnus Dei**

Her kan en synge Guds Lam -Agnus Dei

A | Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss.

Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss.

Du Guds Lam, som bærer verdens synder, gi oss din fred.

10 | **Måltidet**

Utdelingsordene lyder enten:

Kristi kropp, gitt for deg.

Kristi blod, gitt for deg.

Eller:

Dette er Jesu legeme.

Dette er Jesu blod.

11 | **Tilsigelsesord**

Enten

L | Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv. Fred være med dere.

Eller

L | Vi har tatt imot Jesus Kristus. Fred være med oss alle.

12 | **Takkebønn**

Her kan følge:

L | Vi takker deg, nådige Gud, for dine velsignede gaver. Vi ber at du ved disse gaver vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærighet og stadfeste oss i håpet om det evige liv, for din sønn, Jesus Kristus, vår Herres skyld. Amen

13 | **Velsignelse**

L | Herren velsigne deg og bevare deg.

Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.

Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

14 | **Salme**

Her kan følge en salme eller salmevers.

Nattverd i særskilte situasjoner – med salving

I denne liturgien anbefales det å ha med ledd 11 | **Takkebønn**.

1 | Innledning

L | I Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn. [Vår skaper, frigjører og livgiver.]

Her kan følge

Jesus sier at der hvor to eller tre er samlet, er han midt i blant oss. **MATT 18,20**

I tillit til dette løftet er vi samlet til salving og nattverd.

2 | Salme

Her kan følge en salme eller salmevers

3 | Salving

L | Det står skrevet i Jakobs brev:

«Er noen blant dere syke? Han skal kalle til seg menighetens eldste, og de skal be over ham og salve ham med olje i Herrens navn. Da skal troens bønn redde den syke, og Herren skal reise ham opp.» **JAKOBS BREV 5.14-15A**

Liturgen tar olje på en finger og tegner den som skal salves på pannen med et kors.

Under påtegningen sier liturgen enten:

L | Etter Guds ord salver jeg deg med olje i Jesu navn.

Eller

L | Etter Guds ord salver jeg deg med olje i Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn.

4 | Bønn for den som er salvet

L | [*Navnet nevnes*], må den oppstandne Jesus Kristus gi deg fred, kraft og helse til kropp og sjel. Amen.

5 | Nattverdbønn

L | Gode Gud, du har skapt oss og kalt oss ved navn. Du åpner din hånd og metter alt som lever med det gode. Vi takker deg for Jesus Kristus, vår frelser. Han er det levende brød som kommer ned fra himmelen og gir verden liv.

Vi ber deg: Send din Ånd over oss og disse gaver, så vi kan ta imot Jesus Kristus i brødet og vinen.

6 | Innstiftelsesord - Verba

L | Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg.

Likeså tok han begeret etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av det! Dette beger er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.

7 | Fadervår

A | Vår Far i himmelen!

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere.

Og la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt og makten og æren i evighet. Amen

[Fadervår fra 1978](#)

[Fadervår fra 1930](#)

8 | Guds lam - Agnus Dei

Her kan en synge Guds Lam -Agnus Dei

A | Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss.

Du Guds Lam, som bærer verdens synder, miskunne deg over oss.

Du Guds Lam, som bærer verdens synder, gi oss din fred.

9 | Måltidet

Utdelingsordene lyder enten:

Kristi kropp, gitt for deg.

Kristi blod, gitt for deg.

Eller:

Dette er Jesu legeme.

Dette er Jesu blod.

10 | Tilsigelsesord

Enten

L | Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro.

Eller

L | Vi har tatt imot Jesus Kristus. Fred være med oss alle.

11 | Takkebønn

Her kan følge:

L | Vi takker deg, nådige Gud, for dine velsignede gaver. Vi ber at du ved disse gaver vil bevare oss i troen på deg, forene oss i din kjærlighet og stadfeste oss i håpet om det evige liv, for din sønn, Jesus Kristus, vår Herres skyld. Amen

12 | Velsignelse

L | Herren velsigne deg og bevare deg.
Herren la sitt ansikt lyse over deg og være deg nådig.
Herren løfte sitt åsyn på deg og gi deg fred.

13 | Salme

Her kan følge en salme eller salmevers.